

Η Γάζα και το νέο στρατηγικό «μέτωπο» του Ισραήλ

Σωτήρης Ρούσσος*

Η επιχείρηση του ισραηλινού στρατού στη Γάζα και οι συνεχιζόμενες επιθέσεις εντός της Δυτικής Όχθης από παραστρατιωτικές ομάδες Ισραηλινών εποίκων εναντίον Παλαιστινίων δεν αποτελούν βέβαια «απάντηση» στην δολοφονία των τριών Ισραηλινών εφήβων. Προφανώς αποτελούν τα δύο σκέλη ενός σχεδίου του Ισραήλ για αποδυνάμωση ή και εξάλειψη της Χαμάς ως στρατιωτικής και πολιτικής δύναμης. Σημαντικές δεξαμενές σκέψης που καλύπτουν σχεδόν όλο το πολιτικό φάσμα του Ισραήλ, προτρέπουν όχι απλά για αεροπορικές επιθέσεις και επιλεκτικές χερσαίες επιχειρήσεις αλλά για ανακατάληψη της Λωρίδας της Γάζας για ορισμένο χρονικό διάστημα ώστε να εφαρμόσουν τις τακτικές που εφαρμόστηκαν το 2002 κατά την επιχείρηση «Αμυντική Ασπίδα» εναντίον της δεύτερης παλαιστινιακής Ιντιφάντα.

* Αναπληρωτής Καθηγητής και επιστημονικός υπεύθυνος του Κέντρου Μεσογειακών, Μεσανατολικών & Ισλαμικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Το προσδοκώμενο αποτέλεσμα είναι η ολοκληρωτική καταστροφή των στρατιωτικών υποδομών και της οργανωμένης βάσης της Χαμάς. Εκείνο που ενδιαφέρει ιδιαίτερα είναι η διάλυση του δικτύου πληροφοριών της Χαμάς που αποδεικνύεται πολύ αποτελεσματικό στην αντιμετώπιση της ισραηλινής διείσδυσης. Αν δεν επιτευχθεί η πλήρης καταστροφή των δυνατοτήτων της οργάνωσης, θα έχει τουλάχιστον αποδυναμωθεί τόσο πολύ η Χαμάς ώστε να αμφισβητηθεί στρατιωτικά από τζιχαντιστικές οργανώσεις τύπου αλ-Κάιντα που δρουν στη Λωρίδα και οι οποίες βρίσκονται σήμερα υπό απηνή διωγμό από αυτήν. Μάλιστα ισραηλινοί αναλυτές χρησιμοποιούν ως παράδειγμα το ασαντικό καθεστώς στη Συρία που πέτυχε να στρέψει τους τζιχαντιστές εναντίον της υπόλοιπης αντιπολίτευσης. Το μόνο που προβληματίζει τις αναλύσεις αυτές είναι ότι, με δεδομένη την πληθυσμιακή πυκνότητα της Λωρίδας, μια επιχείρηση ανακατάληψης θα σημαίνει παλαιστινιακό λουτρό αίματος. Δεν φαίνεται ωστόσο να προβληματίζει η πιθανότητα δημιουργίας χάους που θα επεκταθεί και στο ήδη ιδιαίτερα ασταθές Σινά. Από την άλλη πλευρά, η Χαμάς βρίσκεται σε ιδιαίτερα δύσκολη κατάσταση. Η οικονομική κατάσταση στη Λωρίδα της Γάζας γίνεται απελπιστική και η πολιτική της στήριξη αμφισβητείται από άλλες οργανώσεις, όπως ο Ισλαμικός Τζιχάντ και ομάδες της νεολαίας. Τα εξωτερικά στηρίγματα της αποδυναμώνονται, μετά τη ρήξη της εξόριστης ηγεσίας της με τον Άσαντ, την αποχώρηση από τη Δαμασκό και την σχετική ψύχρανση των σχέσεων της με την Τεχεράνη.

Η επιλογή του χρόνου της επιχείρησης δεν σχετίζεται μόνο με την κατάσταση στα Παλαιστινιακά Εδάφη και την προσπάθεια συγκρότησης κυβέρνησης εθνικής ενότητας. Το Ισραήλ αντιλαμβάνεται ότι η Μέση Ανατολή έχει πια εισέλθει σε μια νέα περίοδο αστάθειας. Οι τεκτονικές πλάκες στις οποίες είχε στηριχθεί το περιφερειακό οικοδόμημα της Μέσης Ανατολής έχουν αρχίσει να κινούνται και η ηφαιστειακή λάβα έρχεται στην επιφάνεια. Τα σύνορα που χαράχθηκαν υπό δυτική επιρροή και διατηρήθηκαν για περίπου έναν αιώνα αμφισβητούνται στην πράξη. Καθεστώτα στην Αίγυπτο, τη Λιβύη, τη Συρία, φιλικά ή εχθρικά, πάντως προβλέψιμα, ανατρέπονται ή κλυδωνίζονται σοβαρά. Κράτη που αποτελούσαν βασικούς πυλώνες της δυτικής επιρροής, όπως η Τουρκία και η Σαουδική Αραβία, απομακρύνονται περισσότερο ή λιγότερο από τις αμερικανικές επιλογές στην περιοχή και ακολουθούν διαφορετικές τακτικές και στρατηγικές. Το Ιράν αποκτά εκ των πραγμάτων την ηγεμονική θέση που αποζητούσε με τεράστιο όμως κόστος και συνεχή αφαίμαξη στην προσπάθειά του να στηρίξει τα φιλικά προς αυτό καθεστώτα στη Συρία και το Ιράκ. Αναπτύσσονται νέες κρατικές οντότητες ή ημι-κρατικά υβρίδια όπως το ιρακινό και το συριακό Κουρδιστάν ή η περιορισμένη εδαφική βάση του Ισλαμικού Κράτους του Ιράκ και της Μείζονος Συρίας (ΙΚΙΣ) στο κεντρικό Ιράκ και την ανατολική Συρία. Μη κρατικοί δρώντες όπως η Χεζμπολλά και το ΙΚΙΣ αποκτούν πραγματικά διεθνή ρόλο παρεμβαίνοντας ανοικτά στα εσωτερικά άλλων κρατών. Το δεύτερο μάλιστα απειλεί πια άμεσα τη σταθερότητα του ιορδανικού βασιλείου, του τελευταίου «κράτους-αναχώματος» πριν το Ισραήλ. Τέλος, η αμερικανική στρατηγική γίνεται όλο και πιο θολή, αμφιταλαντευόμενη μεταξύ της άμεσης επέμβασης και της εκ του μακρόθεν επιρροής επιτυχάνοντας περιφερειακές συνεννοήσεις με δυνάμεις όπως η Τουρκία, η Σαουδική Αραβία ή και το Ιράν ακόμα εφόσον επιλυθεί το πρόβλημα του πυρηνικού προγράμματός του.

Απέναντι σε αυτές τις αλλαγές το Ισραήλ απαντά με δύο τρόπους. Πρώτον, με το να προσπαθεί να εξαλείψει τις απειλές στο παλαιστινιακό μέτωπο με διπλή επιχείρηση, στρατιωτική στη Γάζα και παραστρατιωτική, των εποίκων, στην Δυτική Όχθη. Αυτό σημαίνει ότι το σύνολο σχεδόν της πολιτικής ελίτ του Ισραήλ έχει καταλήξει στη θέση ότι δεν υπάρχει πιθανότητα ειρήνης με τους Παλαιστινίους και ότι η λύση των δύο κρατών δεν υφίσταται πλέον. Το Ισραήλ χάνει έτσι τον δημοκρατικό χαρακτήρα του και μετατρέπεται σε μια Νότιο Αφρική, ένα κράτος-απαρτχάιντ λίγες εκατοντάδες μίλια από την Ευρώπη. Μια τέτοια εξέλιξη θα αλλάξει άρδην και τον χαρακτήρα, τη στρατηγική και τις τακτικές του παλαιστινιακού

κινήματος μετατρέποντάς το από εθνικο-απελευθερωτικό κίνημα σε κίνημα ανθρωπίνων, πολιτικών και κοινωνικών, δικαιωμάτων όπως το νοτιοαφρικανικό.

Δεύτερον, η στρατηγική του Ισραήλ αποσκοπεί στην σύμπληξη μιας συμμαχίας εναντίον των «δολιοφθορέων της ειρήνης», δηλαδή του Ιράν, της Χεζμπολλά, των σιιτών του Ιράκ, της Χαμάς και των Αδελφών Μουσουλμάνων στην περιοχή. Πιθανοί εταίροι σε μια τέτοια συμμαχία θα ήταν η Σαουδική Αραβία, η Αίγυπτος, η Ιορδανία και γιατί όχι, ένα ανεξάρτητο κουρδικό κράτος στο βόρειο Ιράκ. Παρά τις λεκτικές επιθέσεις και τη γραφειοκρατική ρητορική τύπου Αραβικού Συνδέσμου εναντίον της ισραηλινής επίθεσης, μια τέτοια συμμαχία, παρότι φαίνεται ετερόκλητη, είναι πιθανή. Συνεκτική ουσία της είναι η απειλή μιας πιθανής ιρανική ηγεμονίας, η πολιτική παρουσία των Αδελφών, η απρόβλεπτη συμπεριφορά της ερντογανικής Τουρκίας και βέβαια η διστακτικότητα των ΗΠΑ. Θα καταφέρει όμως μια τέτοια συμμαχία να συγκρατήσει τη λάβα από την κίνηση των τεκτονικών πλακών της ιστορίας; Ίδωμεν...

Δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα των Συντακτών στις 12 Ιουλίου 2014